

A Critical Analysis of Searle's View on the Rational Explanation of Action: A Comparison with Davidson's Causal Approach

Hossein Rostami¹

Mohammad Ali Abdollahi²

1. Ph.D. in Contemporary Philosophy, Farabi Campus, University of
Tehran, Qom, Iran (**Corresponding author**).
hosseinrostami811@yahoo.com

2. Associate Professor, Department of Theology, Farabi Campus, University of Tehran, Qom, Iran.
abdollahi@ut.ac.ir

Article Info	EXTENDED ABSTRACT
Article Type: Research Article history: Received: 2026/01/03 Revised: 2026/04/09 Accepted: 2026/07/05 Online Publication: 2026/09/23 Keywords: Rational explanation of action, Causal view, John Searle, Intentional causation, Desire-independent reasons.	The explanation of action is one of the fundamental topics in the philosophy of action. The central issue in this discussion is answering why a human action has been performed; in other words, what is presented as a reason, cause, or explanatory factor for that action, and how the performance of that action can be explained on its basis. Using an analytical method based on a critical rereading of John Searle's works and the literature on action explanation, the present study aims to examine the essential components of Searle's rational explanation of action from his perspective and, ultimately, to demonstrate the challenges of this approach in the problem of action explanation. Unlike the explanation of natural phenomena, the explanation of human action is intertwined with rationality and normativity.
Cite this article	Rostami, H., & Abdollahi, M. A. (2026). A Critical Analysis of Searle's View on the Rational Explanation of Action: A Comparison with Davidson's Causal Approach. <i>Philosophia et Theologia: Dialogues in Criticism and Reflection</i>, 31(3), pp. 1-33. https://doi.org/10.22081/jpt.2025.73221.2290

© The Author(s) ; Publisher: Islamic Sciences and Culture Academy
<https://doi.org/10.22081/jpt.2025.73221.2290>

The background of this discussion goes back to Aristotle and the theory of the four causes, but in contemporary philosophy, it has transformed into an independent topic within the philosophy of action, giving rise to two general traditions: causal and non-causal.

In the causal tradition, action is explained by reference to mental or psychological states. Davidson considers the reason for an action to be a combination of a belief and a pro-attitude, which is both the motive of the action and makes it rational, and he emphasizes that the reason must also be the cause of the action. In the non-causal tradition, action is treated as a meaningful phenomenon that is comprehensible only within a social, cultural, and linguistic context. The approach of rational interpretation, influenced by Ryle and Wittgenstein, explains action by placing it in a rational pattern based on the agent's reasons, without treating these reasons as psychological causes of behavior. In this approach, rationality does not mean normative or ideal rationality, but rather refers to the internal coherence among belief, desire, and action, and the goal is to reconstruct the meaning of the action within the framework of social and linguistic rules, rather than discovering its actual cause.

In this landscape, Searle offers a novel approach that both resembles causal models and departs from them. He emphasizes the distinction between the explanation of natural events and intentional phenomena such as desire, belief, and action. From his perspective, the question of the "why" of an action is a question about justifying reasons, because intentional phenomena are voluntary, replaceable, and subject to rational evaluation. Searle considers rationality to be broader than justification; every justified state is rational, but not every rational state is necessarily justified. Therefore, in explaining action, he focuses on motivating reasons rather than justifying and normative reasons.

To show the link between reason and action, Searle introduces "intentional causation." In this type of causation, a causal relation holds between an intentional state and its conditions of satisfaction. If the mind causes a worldly realization, causation is from mind to world; and if external conditions shape a mental state, causation is from world to mind. Some intentional states, such as sensory perception, memory, and

intention, have a self-referential structure; meaning that their condition of satisfaction is that they themselves must cause the realization of their content. My intention to drink water is satisfied only when that very intention causes the performance of the action.

According to Searle, a "full reason" consists of two elements: stimuli or effective facts, and non-stimuli factors such as an instrumental belief. Stimuli are of three kinds: states of affairs, intentional states, and institutional facts. The existence of these various types makes diverse and even unlimited explanations—causal, logical, moral, economic, aesthetic, and so forth—possible for a single action. Drawing inspiration from Wittgenstein's "family resemblance," Searle brings this diversity to a kind of unity. However, stimuli are explanatory only when they have a causal link to the action. This link is necessary, but it does not mean compulsion or the necessity of the action's occurrence, because the agent could still have acted otherwise. Therefore, action explanation, according to Searle, consists of presenting an explanatory speech act that includes effective stimuli having a causal relation to the action, along with an instrumental belief.

Searle bears a striking resemblance to Davidson in his emphasis on belief and pro-attitude, and in the necessity of the reason causing the action. However, his fundamental difference is that he accepts desire-independent reasons. In his view, duties, obligations, and institutional facts can, through their normative structure, be motives for action without being redefined as desires. Furthermore, unlike rational interpretation, Searle does not consider mere comprehensibility of the action to be sufficient; a rational explanation must point to the real, causal reason of the action, rather than merely offering a posteriori and semantic reconstruction.

Ultimately, the conclusion of this study is that Searle's perspective on the problem of action explanation, despite important innovations such as introducing intentional causation and accepting desire-independent reasons, faces several challenges. First, the normativity challenge: Searle's response is that intentional causation itself carries normativity, and the cause of the action has a normative structure. Second, the challenge of

actions with multiple reasons: his response is similar to Davidson's—the real reason that causes the action is also the explanatory one. Third, the challenge of the logical connection between reason and action: Searle shows, by relying on the self-referentiality of intentional causation, that conceptual and causal dependency are not two separate descriptions, but rather an integrated structure. Fourth, the challenge of deviance in the causal chain: adding prior intention and intention-in-action is a partial solution, but it does not seem to completely resolve the problem. Fifth, the challenge of epistemic access: because mental states are private and we have access to them only through language, behavior, and context, Searle's causal explanation encounters the problem of epistemic insecurity.

تحلیل انتقادی دیدگاه سرل در باب تبیین عقلانی عمل؛ تطبیقی با رهیافت علی دیویدسن

محمدعلی عبداللہی^۲

حسین رستمی^۱

۱. دکتری فلسفه معاصر، دانشکدگان فارابی، دانشگاه تهران، قم، ایران (نویسنده مسئول).

hosseinrostami811@yahoo.com

۲. دانشیار، دانشکده الهیات، دانشکدگان فارابی، دانشگاه تهران، قم، ایران.

abdollahi@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی	در باب تبیین عمل، دو رویکرد کلی دیده می‌شود: تبیین علی و تبیین غیرعلی. جان سرل باوجود اتخاذ رویکردی که در پاره‌ای جهات با دیدگاه علی دیویدسن مشابهت دارد، از آن فراتر می‌رود و عناصر بدیعی، نظیر علیت التفاتی و خودارجاعی علی را در مسئله وارد می‌سازد. از سوی دیگر، او تا حدودی تحت تأثیر رهیافت غیرعلی ویتگنشتاینی قرار دارد؛ اما با تحلیل اعمال در سطح پایه، الگویی جامع‌تر در تبیین عمل ارائه کرده است. این مقاله با رویکردی تحلیلی - انتقادی، به بررسی دیدگاه سرل در باب تبیین عقلانی عمل می‌پردازد و با تعیین جایگاه او در مقایسه با رویکردهای ذکرشده، چالش‌های پیش‌روی آن را واکاوی می‌کند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که از نظر سرل، تبیین عقلانی عمل بر دو رکن محرک و باور استوار است. این دو رکن، رابطه‌ای علی، اما نه از نوع رابطه علی ضروری، با عمل دارند.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۷/۲۵	
تاریخ اصلاح: ۱۴۰۵/۰۱/۳۰	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۴/۲۰	
تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۵/۰۷/۰۱	
کلیدواژه‌ها:	
تبیین عقلانی عمل،	
دیدگاه علی،	
جان سرل،	
علیت التفاتی،	
دلایل مستقل از میل.	
استناد: رستمی، حسین؛ عبداللہی، محمدعلی. (۱۴۰۵). تحلیل انتقادی دیدگاه سرل در باب تبیین عقلانی عمل؛ تطبیقی با رهیافت علی دیویدسن. نقدونظر، ۳۱(۳)، صص ۱-۳۳.	

<https://doi.org/10.22081/jpt.2025.73221.2290>

ناشر: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
© ۱۴۰۵ «نویسندگان دارنده حق مؤلف مقاله خود بدون محدودیت هستند»

نقد و نظر

او محرک‌ها را به سه نوع امور واقع، حالات التفاتی و واقعیات نهادی تقسیم می‌کند. از نظر او، هریک از این سه مورد می‌توانند علت ایجاد عمل باشند. دیدگاه سرل در باب تبیین عقلانی عمل می‌تواند به چالش‌هایی نظیر چالش هنجارمندی، ارتباط منطقی و اعمال با دلایل متعدد پاسخ دهد؛ اما در پاسخ به چالش انحراف در سلسله علی و چالش دسترسی معرفتی، ناتوان است.

مقدمه

تبیین عمل، یکی از مباحث اساسی در فلسفه عمل و به‌طور کلی در علوم انسانی است. پرسش اصلی این است که چرا افراد به شیوه‌ای خاص عمل می‌کنند؟ به بیان دیگر، در این مسئله، به دنبال فهم چرایی انجام عمل ایم. چرایی پدیده‌ای همانند عمل انسانی، با عقلانیت و هنجارمندی گره خورده است.

پیشینه پرسش از «چرایی» یک پدیده به ارسطو بازمی‌گردد. او در نظریه علل اربعه، به پرسش از چرایی وقوع پدیده‌ها پاسخ می‌داد (ارسطو، ۱۳۶۲، ص ۸۵). در دوره معاصر و با بسط فلسفه علم، بحث از تبیین، به بحثی مستقل در حیطه فلسفه عمل تبدیل شده و رویکردهای مختلفی پیرامون آن به وجود آمده است.

برخلاف پاسخ به پرسش از چرایی پدیده‌های طبیعی – که در آن به دنبال علت رخ دادن پدیده مورد نظر هستیم – در پدیده‌های اختیاری، مانند عمل انسانی، در پی تبیین چرایی انجام عمل ایم؛ برای مثال، وقتی از بهرام می‌پرسیم «چرا دست را بلند کردی؟»، یک پاسخ ممکن این است: «ناخواسته بود، اصلاً خواستم نبود!»؛ در این صورت، او با این تبیین، صرفاً علت اتفاق را بیان می‌کند و نشان می‌دهد عمل او قصدی یا عمدی نبوده است؛ از این رو بحث از عقلانیت و تبیین عقلانی عمل بی‌معناست. پاسخ احتمالی دیگر این است: «می‌خواستم به دوستم که آن طرف خیابان است، سلام کنم». این پاسخ دلیلی برای انجام عمل به دست می‌دهد. این نحوه پاسخ را می‌توان نوعی تبیین عقلانی دانست (paul, 2021, p. 44).

جان سرل، به‌زعم خود، رویکردی نو در مسئله تبیین عقلانی عمل عرضه کرده است. با وجود آنکه سرل از نظر فکری به سنت فلسفه زبان متعارف و گرایش‌های تفسیری تعلق دارد، رویکرد او در تبیین عمل، از یک سو، شباهت‌های فراوانی با الگوهای علی تبیین عمل دارد و از سوی دیگر، در برخی بنیادها از آن‌ها فاصله می‌گیرد. از جمله مقالاتی که در این زمینه نگاشته شده‌اند، می‌توان به مقاله عبداللّهی (۱۴۰۲) اشاره کرد. این مقاله به بازبینی انتقادی پیش‌فرض‌های شش‌گانه عقلانیت کلاسیک از منظر سرل می‌پردازد؛ اما تمرکز آن بیشتر بر مبانی عام عقلانیت است تا مسئله

تبیین عمل؛ از این رو در پژوهش حاضر با رویکردی متفاوت، مؤلفه‌های اساسی تبیین عقلانی عمل از نظر سرل بررسی می‌شود و در نهایت، به چالش‌های این رهیافت در مسئله اشاره می‌گردد.

۱. گونه‌های تبیین عقلانی عمل

تبیین‌های عقلانی عمل را می‌توان در دو سنت کلی جای داد: علی و غیرعلی (Dancy & Sandis, 2015, p. 259). نمایندگان سنت علی، هیوم، میل، همپل و دیویدسن‌اند. در این دیدگاه، اعمال انسانی مانند پدیده‌های طبیعی با ارجاع به عللشان تبیین می‌شوند و روش تحقیق علوم انسانی مشابه علوم طبیعی است. در مقابل، فیلسوفانی نظیر ویتگنشتاین، آنسکوم، ديلتای، دری و وینچ و بسیاری دیگر از فیلسوفان، با وجود رویکردهای متفاوت، در تبیین غیرعلی از عمل هم‌نظرند (ذاکری، ۱۳۹۴، ص ۱۲۱).

۱-۱. تبیین علی عمل

رویکرد غالب در سنت علی، رویکرد روان‌شناختی علی است که عمل را با ارجاع به ویژگی‌های ذهنی و روانی عامل (نظیر باورها و انگیزه‌ها) تبیین می‌کند؛ برای مثال، فردی دستش را بلند می‌کند؛ چون میل دارد از نور دور بماند و باور دارد با این کار، مانع تابش نور خورشید به صورتش می‌شود.

دیویدسن در مقاله مشهور خود، «اعمال، دلایل، علل» (۱۹۶۳م)، علل ذهنی عمل را ترکیبی از باور و گرایش عامل می‌داند. این علل هم انگیزه روان‌شناختی عمل‌اند و هم آن را عقلانی می‌کنند؛ زیرا دلیلی ارائه می‌دهند که عمل براساس آن انجام شده است (Davidson, 1980, pp. 3-4).

این دیدگاه ادامه سنتی تاریخی از علل چهارگانه ارسطو تا تبیین‌های هیوم، میل و مدل قانون فراگیر همپل است. همپل معتقد بود الگوی قانون فراگیر با اصلاحاتی می‌تواند به علوم انسانی تعمیم یابد و اعمال انسانی نیز با ارجاع به علل قابل تبیین‌اند (Hampel, 2001, p. 295). البته منظور او از تبیین علی عمل، تبیین عمل با دلیل است

(Hempel, 1965, p. 255). با این حال، فونرایت^۱ و دری^۲ بر این باورند که الگوی قانون فراگیر، عقلانیت و هنجارمندی ذاتی عمل انسانی را نادیده می‌گیرد و پیشنهاد می‌کنند که تبیین عقلانی، مبتنی بر دلایل و اصول هنجاری ارائه شود.

دیویدسن برای پاسخ به این نقد، تلفیقی میان عقلانیت و علیت ارائه می‌دهد؛ از این رو تبیین عقلانی معتبر باید از سنخ تبیین علی باشد. به عبارت دیگر، دلیل عامل برای انجام عمل، باید علت آن نیز باشد (Davidson, 1980, p. 4)؛ در غیر این صورت، پیوند توضیحی میان عمل و دلیل، مبهم و ناکافی خواهد بود (Davidson, 1980, p. 3).

به نظر او، دلیل از دو حالت ذهنی یعنی باور^۳ و گرایش^۴ [گرایش موافق]^۵ تشکیل شده است. این دو حالت ذهنی، دلیل اولیه برای انجام عمل توسط عامل را شکل می‌دهند (Davidson, 1980, p. 6). گرایش، هم حالات زودگذر مانند میل و هم حالات پایدار را در بر می‌گیرد.

به باور دیویدسن، تبیین علی، بهترین شیوه در تبیین عمل انسانی است (Davidson, 1980, p. 11). بنابراین استدلال او برای نظریه علی، از نوع استدلال بهترین تبیین است. در مواردی که عامل، بیش از یک دلیل برای عملی دارد، بهترین تبیین، توسل به علیت دلیل برای عمل است.

۱-۲. تبیین غیرعلی عمل

تبیین غیرعلی عمل به هر رویکردی اطلاق می‌شود که برای عمل انسانی، تبیینی غیر از تبیین علی ارائه می‌کند. این رویکردها از دیدگاه‌های مختلف در بافت فلسفه تحلیلی تا رویکرد هرمنوتیکی و دیدگاه فیلسوفانی نظیر کالینگوود را شامل می‌شوند (ذاکری،

1. G.H. Von Wright

2. William Dray

3. Belief

4. Attitude

5. pro-attitude

۱۳۹۴، ص ۱۲۱). به طور کلی، دو رویکرد عمده در این سنت، قابل تمایز است:

الف) تبیین عمل براساس توصیف‌های اجتماعی: قائلان به این رویکرد، خود به سه گروه تقسیم می‌شوند: ویتگنشتاین و پیروان او، هرمنوتیست‌ها، و کالینگوود و پیروانش. این سه رویکرد مهم با وجود تفاوت‌های مهم، در یک نکته اساسی اشتراک دارند: عمل انسانی را پدیده‌ای معنادار می‌دانند که فقط در بستر اجتماعی و فرهنگی خاص خود قابل فهم و تبیین است. رویکرد هرمنوتیکی به درک رفتار از افق تجربه عامل تأکید دارد (Kogler, 2000, pp. 3-4). کالینگوود نیز بر بازآفرینی^۱ نحوه تفکر عامل، برای فهم عمل او اصرار دارد (Kogler, 2000, p. 6). رویکرد ویتگنشتاینی یا دیدگاه تفسیری عمل^۲، اعمال را در چارچوب نهادهای اجتماعی خاصی با قواعد ویژه، تحلیل و تبیین می‌کند. از این منظر، فهم یک عمل معنادار مستلزم درک قصد عامل است که خود وابسته به آگاهی از قواعد و نهادهایی است که آن قصد را ممکن می‌سازند. به بیان دیگر، عمل فرد فقط در چارچوب قواعد اجتماعی معنا می‌یابد؛ برای مثال، عمل نوشتن چک فقط در بستر نظام بانکی قابل تفسیر است. بنابراین این تبیین‌ها بر توصیف‌های غیرپایه‌ای تمرکز دارند و به فهم عمل در سطح اجتماعی آن می‌پردازند (ذاکری، ۱۳۹۴، ص ۱۲۲).

ب) تبیین عمل براساس توصیف‌های پایه‌ای (رئالیسم غایت‌شناختی): در سنت فلسفه تحلیلی، برخی دیدگاه‌ها با وجود غیرعلی بودن، به توصیف پایه‌ای از اعمال توجه دارند؛ یعنی عمل را در سطح فردی و درونی تبیین می‌کنند، نه با ارجاع به عوامل بیرونی و ساختارهای اجتماعی. از مهم‌ترین این رویکردها، رئالیسم غایت‌شناختی^۳ است که در دو نسخه ارائه شده است. در نسخه اولیه، عمل با ارجاع به هدف آن تبیین می‌شود. نسخه بروز شده یا «تبیین غایت‌شناختی ساده»، همچنان غایت‌محور است؛ اما عمل را با ارجاع به عمل دیگری که خود غایت است، تبیین می‌کند. این رویکرد با فرض واقعیت‌های غایت‌شناختی که به حالات روان‌شناختی، نظیر میل یا قصد، فروکاست‌پذیر نیستند،

1. Reenactment

2. Interpretive view

3. Teleological Realism

الگوی غیر علی از تبیین عقلانی عمل ارائه می‌دهد (Paul, 2021, pp. 61-65).

در اینجا، تنها به بررسی مختصر رویکرد تفسیر عقلانی عمل می‌پردازیم؛ زیرا سرل، متعلق به این سنت و تا حدودی متأثر از آن بوده است.

۱-۲-۱. تفسیر عقلانی عمل

«نظریه تفسیر عقلانی»^۱ که از آرای رایل و ویتگنشتاین متأثر است، بر این پیش‌فرض استوار است که عمل بر مبنای عقلانی بودن آن از منظر عامل، قابل تبیین است؛ یعنی برای فهم چرایی انجام یک عمل، نیازی به رجوع به فرایندهای علی یا مکانیزم‌های روان‌شناختی عمیق‌تر نیست، بلکه فهم عمل، به معنای قرارداد آن درون الگویی عقلانی است که خود این الگو، به‌طور مفهومی توضیح‌دهنده است.

در این رویکرد، عامل به‌عنوان فردی عاقل در نظر گرفته می‌شود و تبیین عمل بر پایه دلایلی است که او ارائه می‌کند. این دلایل، نه گزارش‌هایی از واقعیت‌های مستقل، بلکه نوعی بیان معنا بخش‌اند که رابطه‌ای معقول میان عمل و انگیزه برقرار می‌کنند؛ از این‌رو در تفسیر عقلانی، اولویت با گزارشی است که عامل از دلایل خود ارائه می‌دهد. با این حال، در صورت وجود شواهد رفتاری نیرومند ناسازگار با ادعای عامل، می‌توان تبیین او را کنار گذاشت. بدین ترتیب، در این رویکرد امکان ارزیابی تبیین‌های عقلانی وجود دارد؛ تبیین معتبر است که امیال و باورهای متناسب با عمل را از منظر عامل بازتاب دهد.

در تفسیر عقلانی عمل، عقلانیت به معنای هنجاری یا ایدئال نیست؛ زیرا انسان گاه خواسته‌ها یا رفتارهایی دارد که با خیر و صلاح او ناسازگارند، مانند ترجیح لذت‌های کوتاه‌مدت به سود بلندمدت (Paul, 2021, pp. 51-52). هدف این رویکرد بازسازی دلایل عمل در چارچوب باورها و خواسته‌های عامل است، نه تعیین «آنچه باید» یا «آنچه درست است»؛ از این‌رو عقلانیت به انسجام درونی میان باور، خواسته و عمل اشاره دارد؛

1. The Rational Interpretation Theory

بدین معنا که عمل فرد، حتی اگر از منظر هنجاری نادرست باشد، در بافت زندگی او قابل فهم است.

در نهایت، باید توجه داشت که هرچند در رویکرد تفسیر عقلانی، به باورها و امیال عامل توجه می‌شود، اما این حالات ذهنی به منزله علل روان‌شناختی رفتار تلقی نمی‌گردند، بلکه نقش آن‌ها در تبیین، تعیین معنای عمل در چارچوب قواعد اجتماعی و زبانی است. به بیان دیگر، هدف از ارجاع به این مفاهیم، تبیین علّی رفتار نیست، بلکه فهم روابط درونی و معنایی آن در بافت اجتماعی است (Kogler, 2000, p. 16). بنابراین دلیل، نقش علّی در انجام عمل ندارد، بلکه ابزار بازسازی معنای آن در چارچوب عقلانیت انسانی است. از این منظر، تبیین در علوم انسانی بیشتر شبیه تفسیرهای زبانی از گفته‌های یک گوینده است، تا ارائه یک تبیین علّی مانند آنچه در علوم طبیعی رایج است.

۲. عناصر اساسی تبیین عقلانی عمل از نظر سرل

سرل به جای ورود به نزاع‌های رایج، در پی بنیان‌گذاری چارچوبی فلسفی برای امکان تبیین عمل انسانی است. دیدگاه سرل، هرچند با رویکرد تفسیر عقلانی در تحلیل اعمال اجتماعی هم‌پوشانی دارد، از آن فراتر می‌رود و امکان تبیین عمل را در سطح توصیف‌های پایه‌ای نیز فراهم می‌سازد. در عین حال، نزدیکی چشمگیر دیدگاه او به تبیین علّی دیویدسن، نشان می‌دهد که سرل می‌کوشد پیوندی میان این دو رویکرد به ظاهر متفاوت برقرار کند.

سرل، همسو با مدافعان تبیین غیرعلّی، بر تمایز میان تبیین رویدادهای طبیعی و پدیدارهای التفاتی مانند میل، باور و عمل تأکید می‌کند. او معتقد است که پرسش از «چرایی» پدیده‌های التفاتی، هدفی فراتر از یافتن علت به شیوه علوم طبیعی دارد و اساساً با عقلانیت این پدیده‌ها مرتبط است (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۴۴). پرسش‌هایی مانند «چرا این کار را انجام دادی؟» ناظر بر دلایل موجه‌کننده‌اند؛ زیرا پدیدارهای التفاتی اساساً اختیاری و جایگزین‌پذیرند و همین جایگزینی، ضرورت ارجاع به دلایل و مقولات هنجاری را به

همراه دارد. هر پدیدار التفاتی، به اقتضای ماهیت خود، در معرض سنجش عقلانی و نیازمند توجیه است (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۴۵).

بنابراین سرل در زمره فیلسوفانی قرار می‌گیرد که به تبیین عقلانی عمل باور دارند. این رویکرد، هم با مدافعان تبیین غیرعلی و هم با دیویدسن که با وجود پابندی به تبیین علی، فقط تبیین عقلانی را تبیین علی می‌دانست، مشترک است.

۲-۱. تبیین عقلانی و مسئله توجیه

واژه توجیه^۱ یا موجه با واژه‌هایی نظیر معقول، عقلانی و مستند، هم‌معنا و یا دست‌کم، متضمن آن‌هاست (Foley, 1998, p. 157). این اصطلاح اگرچه غالباً در حیطه معرفت‌نظری و صدق باورها به کار رفته است، به‌طور کلی واژه‌ای هنجاری است که به معنای همراهی یک چیز با قاعده‌ای قابل پذیرش است.

از نظر سرل، دو واژه «عقلانیت» و «توجیه»، هر دو از مفاهیم هنجاری^۲ اما متفاوت‌اند. کاربرد این دو واژه در تبیین پدیده‌های التفاتی نظیر عمل، میل، باور و نظایر آن‌هاست. تبیین، نوعی فعل گفتاری، شامل ارائه دلیل است. بنابراین وقتی می‌خواهیم برای تبیین پدیده‌هایی همچون باور، عمل و میل، دلیلی ارائه کنیم، سخن از عقلانیت و توجیه به میان می‌آید.

به باور سرل، عقلانیت عام‌تر از توجیه است؛ از این‌رو رابطه منطقی میان آن‌ها عموم و خصوص مطلق است. حالات التفاتی موجه، عموماً عقلانی‌اند، اما تمام حالات عقلانی، موجه نیستند (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۴۴). یک تبیین عقلانی، تبیینی است که از دلیل واقعی انجام عمل پرده برمی‌دارد؛ هر چند آن دلیل واقعی، دلیلی موجه نباشد. بنابراین سرل در مسئله تبیین عمل، صرفاً به تبیین عقلانی عمل یعنی دلایل انگیزشی توجه دارد. این دلایل انگیزشی برخلاف دلایل موجه و هنجاری، دلایل عمل‌شخص را توضیح

1. Justification

2. Normative

می‌دهند؛^۱ هرچند در مواردی که دلایل هنجاری، شخص را به انجام کار ترغیب کنند، دلیل انگیزشی نیز به شمار می‌آیند. دلایل انگیزشی نیز با ارائه علت التفاتی عمل تبیین می‌شوند.

۲-۲. علت التفاتی

سرل براساس رویکرد طبیعت‌گرایانه‌اش، تنها گونه معتبر علت را علت فاعلی می‌داند. این نوع علت، هم در پدیده‌های فیزیکی مانند برخورد توپ‌های بیلیارد و هم در پدیده‌های ذهنی قابل تصور است.

سرل با معرفی «علت ذهنی»، به رابطه علی میان حالات ذهنی، مانند گرسنگی که موجب میل به خوردن می‌شود، اشاره می‌کند. در این چارچوب، یکی از اشکال علت ذهنی، «علت التفاتی» است؛ یعنی رابطه علی میان یک حالت التفاتی (مانند میل یا باور) و شرایط ارضای آن؛ برای مثال، «میل» به نوشیدن آب (که حالتی التفاتی است) می‌تواند علت نوشیدن آب باشد، یا «باور» به آمدن حسن (که حالتی التفاتی است) می‌تواند معلول واقعی او در جهان خارج باشد. به گفته سرل، در علت التفاتی، یا حالت التفاتی منشأ تحقق شرایط ارضاست، یا شرایط بیرونی، علت پیدایش آن حالت التفاتی است. نکته کلیدی در تحلیل او، نسبت معکوس میان جهت علت و جهت مطابقت است. اگر ذهن موجب تحقق بیرون باشد، علت از ذهن به جهان است؛ اما اگر بیرون موجب شکل‌گیری ذهن باشد، علت از جهان به ذهن است (سرل، ۱۳۹۸، صص ۷۳-۷۴).

بنابراین یکی از مهم‌ترین ویژگی حالات التفاتی آن است که سبب تحقق امور می‌شود و به تعبیر دقیق‌تر، از کارکرد علی برخوردارند؛ برای مثال، من اگر بخواهم دستم را بلند کنم، و دستم را هم بلند کنم، عادتاً میل من سبب و علت بالارفتن دستم

۱. از نظر سرل، تبیین یک عمل، ارائه علل آن عمل است و علل یک عمل، حالت‌های روان‌شناختی است (سرل، ۱۳۸۲، ص ۱۲۵).

می‌شود. اینجاست که ارتباطی درونی میان علت و معلول برقرار می‌شود و علت بازنمود همان امری خواهد شد که آن را ایجاد می‌کند. در حقیقت، علت هم معلول را باز می‌نمایاند و هم آن را ایجاد می‌کند. این نوع از روابط علی و معلولی، همان علیت التفاتی است (سرل، ۱۳۸۲، ص ۱۱۷).

سرل در چارچوب تحلیل علیت التفاتی، نوعی ویژه از آن را شناسایی می‌کند که ویژگی خودارجاعی دارد. به‌زعم او، برخی حالات التفاتی - ازجمله ادراکات حسی، خاطرات و قصدها - دارای ساختاری هستند که در آن، رابطه‌ی علی میان حالت التفاتی و شرط ارضایش، رابطه‌ی خودارجاعی است (سرل، ۱۳۹۸، ص ۷۵)؛ برای مثال، این ادراک بصری من که «علی روبه‌رویم ایستاده است»، تنها در صورتی صادق و ارضاشده است که علی واقعاً روبه‌رویم ایستاده باشد، و این واقعیت، علت پدید آمدن آن تجربه‌ی ادراکی باشد. بنابراین شرط ارضای تجربه‌ی ادراکی، آن است که وضع و حالی که ادراک شده است، علت برای آن تجربه‌ی ادراکی باشد.

قصدها نیز چنین‌اند: قصد من برای «آب‌خوردن» فقط در صورتی ارضاشده تلقی می‌شود که خود، علت تحقق همان عمل در خارج باشد. اگر این قصد واقعاً منشأ انجام عمل «آب‌خوردن» باشد، هم محتوای بازنمایی‌شده‌اش تحقق یافته و هم شرط ارضای آن برآورده شده است؛ در غیر این صورت، اساساً قصدی شکل نگرفته است. بنابراین محتوای یک قصد، هم معلول آن است و هم شرط ارضای آن.

۳. ساختار دلیل

دلیل روی دیگر سکه تبیین است. مطابق آنچه گذشت، بحث از تبیین عقلانی عمل، از نظر سرل، بحث از دلایل انگیزشی است. از سوی دیگر، تبیین، ارائه‌ی دلیل است در قالب یک گزاره. هرچند برای آنکه یک دلیل، دلیلی برای عمل باشد، باید دلیلی تام باشد. اجزای یک دلیل تام از نظر سرل عبارت‌اند از:

الف: محرک‌ها یا واقعیات اثربخش؛

ب: عوامل غیرمحرک و ارزیابی عقلانی (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۶۹).

عنصر نخست، نقشی بنیادین در تحلیل «دلیل تام» از منظر جان سرل ایفا می‌کند. در حقیقت، تمایز اساسی رویکرد او در تبیین عمل، در همین نقطه آشکار می‌شود.

۳-۱. محرک‌ها

دلایل از نظر سرل، واقعیاتی اثربخش‌اند. بنابراین یک دلیل تام، باید واجد یک یا چند محرک عقلانی باشد. می‌توان از سه نوع محرک یا دلیل عمل سخن گفت: امور واقع،^۱ حالات التفاتی، واقعیات نهادی (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۵۲).

این پرسش را در نظر بگیرید: «چرا بهرام چتر به همراه دارد؟» یک پاسخ ممکن آن است که بگوییم: «زیرا باران می‌بارد». دلیل ارائه‌شده در این تبیین، دلیلی ناظر به «امور واقع» است. پاسخ ممکن دیگر این است: «زیرا می‌خواست خیس نشود». این تبیین براساس یک «حالت التفاتی» یعنی میل و باور ارائه شده است.^۲

سومین نوع محرک و دلیل، «واقعیات نهادی‌اند». در پاسخ به پرسش پیشین می‌توان گفت: «زیرا او به همسرش قول داده که از خود مراقبت کند». بنابراین اموری نظیر تکالیف، تعهدات، الزامات و نیازها می‌توانند دلیلی برای عمل به شمار آیند و تبیینی مناسب از آن ارائه دهند.

با توجه به این مقدمات، می‌توان از دو نوع محرک و دلیل «درونی» و «بیرونی» سخن گفت. دلایل بیرونی، دلایلی از قبیل «امور واقع» و «واقعیات نهادی» هستند. اینها واقعیاتی اثربخش در جهان خارج‌اند که می‌توانند [قابلیت دارند] به‌عنوان دلیل به شمار آیند. دلایل درونی، دلایلی هستند که دلایل بیرونی را بازنمایی می‌کنند.

به تعبیر دیگر، واقعیات اثربخش یا همان محرک‌ها، یا درونی‌اند که اثربخشی‌شان

1. Facts

۲. ممکن است گفته شود این تبیین نیز به امور واقع وابسته است و می‌توان آن را به تبیین پیشین «باریدن باران» بازگرداند؛ اما چنین نیست؛ برای مثال، اگر بهرام به اشتباه باور کند که باران می‌بارد و چتر بردارد، هرچند باورش نادرست است، و بنابراین میل و باور او متناظر با یک امر واقعی نیست، اما از نظر سرل، این تبیین همچنان عقلانی و درست است؛ زیرا علت عمل را توضیح می‌دهد؛ هرچند تبیین عقلانی ایدئال فقط زمانی است که با امر واقع مطابق باشد (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۵۱).

بالفعل است و یا آنکه برای اثربخشی باید درونی شوند. در حقیقت، محرک‌های بیرونی، ابتدا باید توسط عامل تصدیق و پذیرفته شوند تا به عنوان محرک و واقعیتهای اثربخش در آیند.

در نهایت، باید اشاره کرد که برای اثربخشی حقیقی محرک‌های سه گانه، وجود عنصری دیگر ضروری است. همه انواع دلایل باید دارای ساختار گزاره‌ای باشند. فقط در این صورت است که می‌توان این محرک‌ها را یک دلیل دانست و آن‌ها را «واقعیات اثربخش»^۱ تلقی کرد (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۳۹)؛ در غیر این صورت، انسان قادر به استدلال براساس آن‌ها نخواهد بود و بنابراین براساس آن‌ها عمل نخواهد کرد.

وجود گونه‌های مختلف دلایل و ضرورت برخورداری از ویژگی اثربخشی در آن‌ها، پیامدی مهم دارد. اگر واقعیات اثربخش شامل «امور واقع»، «حالات التفاتی» و «واقعیات نهادی» باشند، پس می‌توان برای یک عمل، تبیین‌هایی گوناگون - و شاید نامحدود - ارائه داد.

«تنوع روابط تبیینی، با تنوع نامحدود تبیین‌هایی متناظر است که می‌توان برای پدیدارها ارائه داد-علی، منطقی، توجیهی، زیبایی‌شناختی، قانونی، اخلاقی، اقتصادی و غیره» (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۴۰).

تمام این دلایل در دستگاه فکری سرل، واقعیاتی اثربخش‌اند که ممکن است انسان را به عمل فرا بخوانند و فرد نیز براساس آن‌ها، تبیینی از عمل خود ارائه دهد؛ برای مثال، اگر محرک یک عمل، میل به افزایش سود باشد، می‌توان آن را با تبیینی اقتصادی توضیح داد؛ و اگر محرک، جست‌وجوی لذت زیبایی باشد، تبیین زیبایی‌شناختی ارائه داد. با این حال، تمامی انواع گوناگون تبیین را می‌توان به نحوی ذیل سه نوع محرک معرفی شده جای داد.

تنوع نامحدود این گونه‌های تبیین، در نگاه نخست، امکان یافتن وجه مشترکی میان آن‌ها را منتفی می‌سازد. اما سرل با الهام از ایده «شباهت خانوادگی» ویتگنشتاین، نشان

1. factitive entity

می‌دهد که این تبیین‌ها، گرچه متفاوت‌اند، اما یک خانواده به معنای ویتگنشتاینی آن، تشکیل می‌دهند و براین اساس به‌نوعی وحدت می‌رسند (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۴۱).

۳-۱. ضرورت وجود رابطه علی میان دلیل و عمل

محرك‌های سه‌گانه فقط در صورتی اثربخش و واجد کارکرد تبیینی هستند که با عمل پیوند علی داشته باشند؛ بدین معنا که اگر دلیلی که برای عمل ارائه می‌شود، فاقد نسبت علی با عمل باشد، نمی‌تواند تبیین‌کننده آن باشد؛ ازاین‌رو سرل در چارچوب تبیین عقلانی، بر پیوند درونی عقلانیت و علیت تأکید می‌ورزد؛ زیرا تبیین عقلانی لزوماً مستلزم عنصر علی است و بدون نسبت علی، هیچ دلیلی - حتی اگر عقلانی باشد - توان توضیح و تبیین عقلانی عمل را نخواهد داشت.

بااین‌حال، این رابطه علی، از نظر سرل، رابطه‌ای ضروری و قطعی نیست؛ یعنی باید توجه داشت که تبیین، نمایانگر آن نیست که انجام عمل ازسوی عامل ضروری بوده است (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۷۸)؛ زیرا قطعی بودن انجام عمل، با شهود ما از عمل اختیاری مان منافات دارد. برعکس، این عامل است که با عمل براساس یک دلیل، آن را تأثیرگذار می‌کند.

۳-۲. عوامل غیرمحرك؛ باورها

از نظر سرل، دومین عنصر اساسی در ساختار یک دلیل تام - در کنار محرك‌های سه‌گانه - که امکان ارائه تبیینی عقلانی از عمل را فراهم می‌آورد، همراهی یک باور [ابزاری] با این واقعیات است. این باورها، روش برآورده کردن امیال را به ما نشان می‌دهند. سرل این موارد را «عوامل مؤثر»^۱ و «عناصر قوام‌بخش»^۲ می‌نامد. باورهای مربوط به عوامل مؤثر، ناظر به این هستند که چگونه و از چه راهی می‌توان یک عمل را

1. Effector

2. Constitutor

از حیث علی انجام داد؛ برای مثال، این باور که «با چکاندن ماشه می‌توان شلیک کرد» ناظر به رابطه‌ای علی میان چکاندن ماشه و شلیک است. در مقابل، باورهای مربوط به عناصر قوام‌بخش، ناظر به رابطه‌ای هستند که در آن، یک حرکت یا رفتار نه تنها سبب وقوع یک عمل، بلکه خود آن عمل را قوام می‌بخشد و محقق می‌کند؛ برای مثال، در شرایط مناسب، «بلند کردن دست» تنها سبب رأی دادن نیست، بلکه همان حرکت جسمانی، بخشی قوام‌بخش از عمل رأی دادن و، در معنایی دقیق‌تر، خود عمل رأی دادن است (سرل، ۱۳۹۸، صص ۸۳ و ۱۵۹-۱۶۲). بنابراین وجود یک باور ابزاری، برای ارائه تبیینی عقلانی ضروری است.^۱

۴. تبیین عمل از نظر سرل

با توجه به مباحث گذشته می‌توان تبیین عمل از نظر سرل را چنین معرفی کرد: «ارائه یک فعل گفتاری تبیین‌کننده که مشتمل است بر وجود واقعیات یا محرک‌هایی اثربخش با نسبت علی با عمل، و یک باور ابزاری؛ از این رو یک تبیین کامل واجد این دو عنصر است؛ برای نمونه، تبیین عقلانی این عمل «چرا بهرام دستش را در کلاس بلند کرد؟» این گونه خواهد بود: «زیرا می‌خواست برای صحبت کردن اجازه بگیرد و بر این باور بود که با بلند کردن دست اجازه می‌گیرد».

با این حال، معمولاً ذکر هر دو لازم نیست؛ دیدگاهی که دیویدسن نیز بر آن تأکید دارد (Davidson, 1980, p. 6)؛ یعنی می‌توان تنها با ذکر محرک اثربخش – «زیرا مایل بود اجازه صحبت کردن بگیرد» – یا صرفاً با ذکر باور ابزاری – «دستش را برای اجازه گرفتن بلند کرد» – تبیینی ارائه داد.

۱. مطابق مباحث پیشین، گونه‌ای دیگر از باورها در مسئله عقلانیت عملی وجود دارند که خودشان جایگزین محرک‌ها می‌شوند؛ برای مثال، بهرام باور دارد که وقتی باران می‌بارد، همه باید چتر داشته باشند (باور هنجاری) و باور دارد که برای رعایت این هنجار باید چتر به همراه داشته باشد (باور ابزاری). در چنین مواردی، باور هنجاری، خود نوعی محرک است و باور ابزاری روش برآورده کردن آن را نشان می‌دهد و هر دو در کنار هم عمل را تبیین می‌کنند (Audi, 2015, p. 15).

سرل و دیویدسن در اینجا به نحو چشمگیری همسو هستند. دیویدسن نیز همانند سرل، هنجارمندی را امری درونی و مقوم حالات ذهنی می‌داند (Davidson, 2005, p. 318) و وجود گرایش‌ات گزاره‌ای را برای عقلانی شمردن یک موجود کافی می‌داند (Davidson, 1985, p. 245). به باور دیویدسن، تنها دلایل عقلانی عمل، جفتی از حالات التفاتی‌اند؛ یعنی «گرایش موافق» و «باور» (Davidson, 1980, p. 5). این گرایش موافق که همواره علت عمل است، طیفی از امیال زودگذر، حالات پایدار، محرک‌ها و نیز طیف گسترده‌ای از دیدگاه‌های اخلاقی، اصول زیبایی‌شناختی، تعصبات اقتصادی، قراردادهای اجتماعی و اهداف را شامل می‌شود (Davidson, 1980, p. 5). از نظر دیویدسن، حتی آن دسته از تبیین‌های به ظاهر مستقل از این حالات (مانند تبیین‌های ارجاع‌دهنده به واقعیات خارجی یا اهداف کلی) در نهایت، بر همین ساختار استوارند (Davidson, 1980, p. 7).

به علاوه به نظر می‌رسد که محرک‌ها از نظر سرل، همان گرایش‌ات موافق از نظر دیویدسن هستند. همچنین هر دو بر لزوم وجود باوری ابزاری در تبیین عمل تأکید دارند. در نهایت، از نظر این دو فیلسوف، تبیین‌کننده باید علت تبیین‌شونده باشد. بنابراین شباهت این دو فیلسوف در این مسئله، بیش‌تر از حد انتظار است. با این حال، سرل بر این نکته تأکید دارد که او در مقابل سنت کلاسیک علی قرار دارد؛ سنتی که دیویدسن نیز با وجود ابتکاراتی، ذیل آن جای می‌گیرد. بنابراین باید دید اختلاف دقیقاً در کجاست؟ برای پاسخ، ابتدا دو ویژگی متمایزکننده رهیافت سرل از رهیافت دیویدسن را بررسی می‌کنیم و سپس، تمایز رویکرد او با رهیافت تفسیر عقلانی را بیان خواهیم کرد.

۵. ویژگی‌های دیدگاه سرل

۱) دلایل مستقل از امیال: در تفسیر سرل از الگوی کلاسیک تبیین عمل، مبنای نهایی هر عمل عقلانی، در نوعی میل یا گرایش طبیعی فاعل جست‌وجو می‌شود، خواه میلی مستقیم، مانند نوشیدن آب برای رفع تشنگی، و خواه میلی ثانوی، مانند تحمل درد دندان‌پزشکی برای بهبودی (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۶۱). از این منظر، در الگوی کلاسیک، عامل تنها زمانی براساس دلایل مستقل از میل عمل می‌کند که واجد امیالی برتر یا امیالی از

سطوح بالاتر باشد. این تلقی سرل از الگوی کلاسیک، با عبارات فیلسوفان این سنت سازگار است.

دیویدسن و ویلیامز، با پذیرش تفسیری موسّع از مفهوم میل، آن را شامل مواردی غیر از امیال شخصی و طبیعی نیز می‌دانند. ویلیامز، حتی تعهدات عامل را هم ذیل این مفهوم جای می‌دهد (Williams, 1981, p. 81). بنابراین او نیز همانند دیویدسن - که همه امیال را تحت عنوان گرایش موافق طبقه‌بندی می‌کرد - گستره امیال را چنان وسیع در نظر می‌گیرد که دلایل مستقل از میل را نیز شامل شود. مطابق باور ویلیامز، هیچ دلیل بیرونی نمی‌تواند به خودی خود، تبیینی برای عمل ارائه دهد؛ زیرا فقط چیزی می‌تواند اعمال قصدی عامل را تبیین کند که به او انگیزه انجام عمل را داده باشد. بنابراین ما در اینجا به نوعی پیوند روان‌شناختی [میان دلایل بیرونی و عامل] از سنخ باور نیازمند هستیم (Williams, 1981, p. 83). در نتیجه، از نظر آنان حتی دلایل به‌ظاهر مستقل از میل نیز در نهایت، به شکل گرایش موافق یا میل درمی‌آیند.

از نظر سرل، این تفسیر موسّع از امیال، مرز میان امیال و دلایل مستقل از میل را مبهم و تار می‌کند (سرل، ۱۳۹۸، ص ۲۱۰). او تأکید می‌کند که بسیاری از اعمال انسانی - نظیر اعمال مبتنی بر وظایف، تعهدات، تکالیف و ... - الزاماً از میل یا لذت ناشی نمی‌شوند و چه‌بسا با اکراه نیز انجام شوند. از این منظر، واقعیت‌های نهادی همچون وظایف اجتماعی یا هنجارهای حقوقی، به‌عنوان دلایل بیرونی، می‌توانند با کسب اعتبار درونی نزد عامل، به‌طور مستقل انگیزه‌بخش باشند؛ اما نباید آن‌ها را ذیل امیال به شمار آورد (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۳۴). به نظر سرل، این تمایز با رویکرد دیویدسن و ویلیامز، بنیادین است؛ زیرا واقعیات نهادی، با ساختار هنجاری خود، دارای «قدرت‌های بایایی» اند و بدون نیاز به بازتعریف به‌عنوان میل، می‌توانند محرک عمل باشند. بدین‌سان انسان می‌تواند براساس دلایل بیرونی و مستقل از میل، بدون لذت‌طلبی یا میل‌ورزی، و صرفاً با تصدیق درونی آن‌ها، دست به عمل بزند (سرل، ۱۳۹۸، ص ۲۳۲). بنابراین نزد سرل، دلایل و محرک‌های بیرونی جایگاهی مستقل در تبیین عمل می‌یابند؛ جایگاهی که دیویدسن و ویلیامز با فرض مفهومی گسترده از میل، عملاً آن را تضعیف می‌کنند.

۲) در تلقی سرل از تبیین عمل، پیوند علی میان دلیل و عمل، ضروری است؛ اما این پیوند به معنای جبر یا ضرورت وقوع عمل نیست. سرل با تأکید بر این تمایز، گونه‌ای از علیت را معرفی می‌کند که در عین اثربخشی، با آزادی عامل منافات ندارد؛ برای مثال، هرچند می‌توان گفت «بهرام برای رفع تشنگی آب نوشید»، اما همین عامل می‌توانست تصمیم بگیرد آب ننوشد و تشنه بماند. در نتیجه، تبیین مبتنی بر این گزاره که «بهرام تشنه بود و باور داشت با نوشیدن آب تشنگی‌اش برطرف می‌شود»، به‌نوعی رابطه‌ی علی، اما غیر ضروری اشاره می‌کند. به تعبیر دیگر، علیت در اینجا، علیتی از نوع علیت التفاتی است.

این نکته در بحث‌های دیگر فیلسوفان خصوصاً دیویدسن مستقیماً مورد توجه قرار نگرفته است. آن‌ها صرفاً به روابط علی میان تبیین‌کننده و تبیین‌شونده اشاره کرده‌اند.

۳) همانند رهیافت تفسیر عقلانی، سرل نیز به تعدد انواع تبیین (اخلاقی، زیبایی‌شناختی، اقتصادی و غیره) اذعان دارد و برای وحدت‌بخشی به این تنوع، از ایده‌ی شباهت خانوادگی ویتگنشتاین بهره می‌گیرد. افزون‌بر این، چنان‌که در تفسیر عقلانی، تبیین نیازی به فرض عقلانیت ایدئال ندارد، سرل نیز بر این نکته تأکید دارد که تبیین عمل انسانی می‌تواند با در نظر گرفتن خطاهای شناختی، سوگیری‌ها و نواقص عقلانی صورت گیرد، به شرط آنکه آنچه به‌عنوان دلیل ارائه می‌شود، شرایط یک «دلیل تام» را داشته باشد.

با این‌همه، برخلاف رهیافت تفسیر عقلانی متأثر از ویتگنشتاین که تمرکزش بر تبیین اعمال در سطح اجتماعی است، سرل امکان تبیین اعمال در سطح پایه را نیز فراهم می‌سازد. او با تمایز میان دو نوع محرک برای عمل - امیال و دلایل مستقل از میل - هم به تبیین اعمال در سطح پایه و هم در سطح اجتماعی می‌پردازد.

تفاوت بنیادین دیگر سرل با رهیافت تفسیر عقلانی، در تلقی آن‌ها از «تبیین عقلانی» است. برای سرل، صرفِ فهم‌پذیر بودن یک عمل کافی نیست؛ تبیین عقلانی باید ناظر به رابطه‌ای علی و واقعی میان فاعل و عمل باشد؛ یعنی باید به دلیلی واقعی اشاره کند که عامل براساس آن دست به عمل زده است. در مقابل، در دیدگاه تفسیر عقلانی، تبیین زمانی موفق است که عمل در چارچوبی از عقلانیت انسانی برای ناظر قابل درک باشد؛

هرچند این چارچوب صرفاً بازنمایی انسجام درونی میان باورها و خواسته‌های فاعل باشد، نه لزوماً دلیلی واقعی که عمل را پدید آورده است.

از همین رو، یکی از نقدهای اساسی بر رهیافت تفسیر عقلانی آن است که تبیین ارائه‌شده در این چارچوب، ممکن است صرفاً بازسازی‌ای پسینی باشد، نه آشکارسازی علت واقعی عمل. در واقع، هدف سرل از تبیین عمل، پاسخ به این پرسش نیست که چگونه می‌توان یک عمل را از منظر عقلانی بازفهمید، بلکه هدف او پاسخ به این پرسش است که چرا آن عمل واقعاً انجام شده است.

۶. اشکالات دیدگاه سرل

پس از تبیین چارچوب نظری دیدگاه سرل در باب تبیین عمل، اکنون به ارزیابی چالش‌های پیش‌رو می‌پردازیم. هرچند سرل مستقیماً به بسیاری از این چالش‌ها نپرداخته، هدف ما آن است که باتکیه بر مبانی نظری او، توانایی رویکرد وی را در مواجهه با این چالش‌ها بسنجیم و در پرتو همان مبانی، پاسخ‌هایی برای آن‌ها پیشنهاد کنیم.

۶-۱. هنجارمندی

سرل همچون دیویدسن نیز تبیین عقلانی عمل را به تبیین علی گره می‌زند. این پیوند پرسشی اساسی را پیش‌روی این رویکرد قرار می‌دهد و آن را همچون دیگر رویکردهای علی عمل، با چالش مهم «هنجارمندی» مواجه می‌سازد. این اشکال را فیلسوفان مختلفی نظیر دنسی (Dancy, 2004, pp. 25-42) و اسمیت (Smith, 1998, p. 124) به روش‌های مختلفی تقریر کرده‌اند.

هنجارمندی به عنوان یکی از ویژگی‌های بنیادی ذهن، آن را از قلمرو عالم فیزیکی متمایز می‌سازد. درحالی که طبیعت تابع قوانین توصیفی علیت است، ذهن تحت قواعد هنجاری قرار دارد که با «باید»ها و «نباید»ها سروکار دارد؛ ازاین‌رو نتیجه عقلانیت، مطلوبیت عمل، و نتیجه علیت، وقوع یک پدیده است (ذاکری، ۱۳۹۴، ص ۱۷۱). بنابراین تبیین هنجاری با تبیین علی تفاوتی بنیادین دارد. در تبیین هنجاری، دلایل

عامل موضوعیت دارند، حتی اگر نادرست باشند؛ درحالی که تبیین علی صرفاً پیوند علی میان حالات ذهنی و رفتار را توضیح می‌دهد و دربارهٔ مواجه‌بودن عقلانی یا اخلاقی عمل سخنی نمی‌گوید. هنجارمندی یعنی درک دلایل به‌عنوان معیارهایی برای عمل درست، نه صرفاً علل رفتار؛ برای مثال، فردی ممکن است بداند مصرف زیاد شکر مضر است، اما بازهم شیرینی بخورد. تبیین علی فقط علت این رفتار را نشان می‌دهد، نه اینکه چرا او نباید چنین کند یا عملش از نظر عقلانی نادرست است.

براساس مبانی سرل، پدیدارهای التفاتی مانند عمل، ذاتاً مقید به الزامات عقلانیت و در نتیجه، نیازمند توجیه‌اند. هرچند تبیین عقلانی عمل، الزاماً به معنای توجیه اخلاقی یا منطقی حداکثری نیست، اما نوعی هنجارمندی حداقلی در آن مفروض است؛ به این معنا که باید در چارچوب شبکه‌ای از باورها و امیال فرد، منطقی و عقلانی باشد؛^۱ به‌گونه‌ای که اگر این الزامات را نداشته باشد، تبیین عقلانی نیست.

به دیگر سخن، مطابق تلقی سرل، علت در پدیدارهای التفاتی، از نوع علت التفاتی است، نه از گونهٔ علت طبیعی. بنابراین عمل، علت دارد و آن علت، یک حالت التفاتی است که خود، ساختاری هنجاری دارد. در نتیجه، هنجارمندی امری خارجی نیست که به ضمیمه‌شدن نیازمند باشد، بلکه خودِ علت در اینجا، ذاتاً حامل هنجارمندی است. بنابراین علت التفاتی، هم تبیین علی را حفظ می‌کند و هم ساختار هنجاری ذهن را در ضمن خود دارد.

۶-۲. تبیین اعمال با دلایل متعدد

یکی از اشکالات مهم دیویدسن به رویکردهای غیرعلی در مسئلهٔ تبیین عمل، چالش اعمالی است که بیش از یک دلیل برای آن‌ها وجود دارد. به باور دیویدسن، بهترین راهکار در چنین مواردی، توسل به علت دلیل برای عمل است (Davidson, 1980, p. 11)؛ برای نمونه، فرض کنید بهرام به دو دلیل از احیای عمه‌اش که ثروتی هنگفت برای او به

۱. از نظر دیویدسن نیز دلیل باید به‌گونه‌ای حداقلی، هنجاری باشد (Davidson, 1978, p. 42).

ارث گذاشته است، خودداری کند. در پاسخ به این پرسش که «چرا بهرام مانع از احیای عمه‌اش شد؟» می‌توان دو تبیین متفاوت ارائه داد:

الف: او قصد اجرای وصیت‌نامه عمه‌اش را داشت؛

ب: او می‌خواست که هرچه سریع‌تر به ثروت هنگفت او دست یابد.

با این حال فرض کنید واقعاً بهرام به دلیل دوم، مانع از احیای عمه‌اش شده است. در این گونه موارد راهکار چیست؟

از نظر دیویدسن، برای حل این چالش، تنها راه، پذیرفتن تبیین علی در مسئله و توسل به علیت دلیل برای عمل است. هر دلیلی که علت برای عمل است، همان عمل را تبیین خواهد کرد. به تعبیر دقیق‌تر، در حیطه اعمال، عامل با عمل براساس یک دلیل، آن را تأثیرگذار می‌کند.

پاسخ سرل به این چالش، دقیقاً مشابه رهیافت دیویدسن است. از نظر او نیز تبیین چرایی انجام یک عمل خاص از سوی عامل، باید شامل دلیلی باشد که نوعی رابطه علی با آن پدیدار دارد. بنابراین در مورد عمل، عامل، با عمل براساس یک دلیل، آن را تأثیرگذار می‌کند و آن را علت قرار می‌دهد. بنابراین هر تبیینی از عمل، برای آنکه تبیینی عقلانی باشد، باید تبیین علی نیز باشد (سرل، ۱۳۹۸، ص ۱۴۸).

۳-۶. چالش ارتباط منطقی

براساس تقریر هیوم از علیت، علت و معلول باید از نظر منطقی متمایز باشند؛ از این رو رابطه علی میان دو پدیده، رابطه‌ای تحلیلی و ضروری نیست، بلکه از نوع روابط تألیفی پسینی و در نتیجه، امکانی است. در مقابل، هرگاه دو پدیده با یکدیگر ارتباط منطقی داشته باشند، ارتباطشان مفهومی یا تحلیلی و بنابراین ضروری است. بنابراین اگر محرک و باور با عمل ارتباط مفهومی و منطقی دارند، علت آن نخواهند بود.

در حقیقت، از آنجاکه «باور»، «میل» و «عمل» از نظر مفهومی به هم وابسته‌اند - به این معنا که میل با توجه به باورهای ما، عمل را ایجاد می‌کند؛ باور با توجه به امیال ما، عمل را هدایت می‌کند و عمل نیز محصول میل به چیزی و باور به امکان تحقق آن است -

رابطه میان این حالات و عمل صرفاً منطقی و مفهومی است، نه علی (Davidson, 1980, p. 13; Taylor, 1964, p. 33).

دیویدسن در پاسخ به این اشکال، «دلیل» را – که از گرایش موافق و باور تشکیل می‌شود – از عمل متمایز می‌داند. از نظر او، «دلیل» و «عمل» را می‌توان به شیوه‌های گوناگونی توصیف کرد. بنابراین وجود ارتباط مفهومی و منطقی میان توصیفی از دلیل و توصیفی از عمل، منافاتی با علیت دلیل برای عمل و در نتیجه، علی بودن تبیین عمل براساس دلیل ندارد. می‌توان دلیل و عمل را به گونه‌ای توصیف کرد که چنین ارتباطی در میان آن‌ها ظاهر نشود. در واقع، آنچه مانع از علیت است، وحدت خارجی آن‌هاست؛ یعنی برای برقراربودن رابطه علی، دو رویداد متمایز لازم است؛ به گونه‌ای که یکی علت و دیگری معلول باشد و یکی پس از دیگری رخ دهد. با یافتن توصیفات مناسب، می‌توان نشان داد که دلیل و عمل، رویداد واحدی نیستند و میان آن‌ها ارتباط منطقی محض وجود ندارد. به بیان دیگر، مؤلفه‌های دلیل (یعنی باور و میل) را می‌توان با توصیفات فیزیکی (که از نظر دیویدسن همان توصیفات ذهنی‌اند) بیان کرد؛ به گونه‌ای که استقلال عمل از این دلایل به وضوح روشن شود (Davidson, 1980, pp. 13-14). بنابراین دیویدسن این استدلال را ناشی از خلط میان مفاهیم و واقعیات می‌داند؛ زیرا علیت، یک رابطه متافیزیکی میان رویدادهای خاص است به نحوه توصیف آن‌ها بستگی ندارد؛ درحالی که روابط منطقی صرفاً بین مفاهیم یا توصیفات برقرار است. البته هیچ مانعی وجود ندارد که مفاهیمی، باوجود داشتن ارتباط منطقی، از نظر علی نیز مرتبط باشند (paul, 2021, pp. 54-55).

درحالی که پاسخ دیویدسن با مخالفت‌هایی روبه‌رو شده است، به نظر می‌رسد پاسخ سرل براساس مبانی‌اش، پاسخی سرراست و ساده باشد. علیت در اینجا از نوع علیت التفاتی است، نه علیت مصطلح در علوم تجربی که مستلزم دوگانگی علت و معلول است. علیت التفاتی یعنی رابطه علی میان یک حالت التفاتی و شرایط ارضای آن که براساس آن، ممکن است حالت التفاتی موجب ایجاد شرایط ارضا شود

یا برعکس، شرایط ارضا موجب ایجاد آن حالت التفاتی شود (سرل، ۱۳۹۸، ص ۷۳).
علیت التفاتی در برخی حالات التفاتی مانند قصد، دارای ویژگی خودارجاعی است.
این حالات، چون حالات التفاتی‌اند، برای اینکه «حقیقی» باشند، باید همان چیزی را
که بازنمایی می‌کنند، در عالم واقع از طریق فرایند علی ایجاد کنند. به بیان ساده‌تر،
«اگر قصد من عمل را ایجاد نکرد، اساساً قصدی شکل نگرفته بود!». در نتیجه، در
حالات التفاتی واجد خودارجاعی علی، شرط مفهومی، بدون تحقق علی واقع
نمی‌شود. بنابراین وابستگی مفهومی و علی دو وصف جداشدنی نیستند، بلکه ساختاری
یکپارچه دارند.

۴-۶. چالش انحراف در سلسله علی

چالش «انحراف در سلسله علی» از مهم‌ترین مشکلات نظریه‌های علی تبیین عمل
است، به‌ویژه نظریه‌هایی که می‌کوشند عمل عمدی را صرفاً با ارجاع به رابطه علی میان
حالات ذهنی (باورها و امیال) و رفتار بدنی توضیح دهند. در این دیدگاه‌ها، حالات
ذهنی، هم «دلیل» عمل‌اند و هم «علت» آن؛ اما نمونه‌هایی وجود دارد که این ارتباط
علی برقرار است، بدون آنکه عمل از نوع عقلانی یا عمدی باشد؛ برای مثال، کودکی
بازیگوش که می‌خواهد گلدان مادرش را بشکند (گرایش موافق)، ناخواسته و از هیجان
قصد خود، گلدان را هل می‌دهد و نتیجه مطلوب حاصل می‌شود (سلسله علی
منحرف‌شده)، اما نه از راه عملی عمدی. در اینجا «میل کودک» علت شکستن است؛
ولی کودک براساس آن میل، عمل نکرده است. بنابراین صرف وجود رابطه علی میان
دلیل و عمل، برای تبیین عقلانی عمل کافی نیست.

دیویدسن با پذیرش این اشکال تأکید می‌کند که ارتباط علی میان گرایش‌های
عقلانی‌کننده و اثر مطلوب، فقط زمانی تبیین عقلانی پدید می‌آورد که سلسله علی «راه
درست» را طی کرده باشد (Davidson, 1980, p. 78)؛ یعنی در صورتی که باور و میل، به‌درستی
سبب یک عمل شوند، می‌توانند آن عمل را عقلانی سازند (Davidson, 1980, p. 79).

چیزم، تالبرگ و پرند، با افزودن قید «قصد»، سعی در حل این چالش دارند.^۱ از نظر آنان، با افزودن قصد به عنوان علت عمل، می‌توان به نوعی از مطابقت عمل با قصد عامل سخن گفت و در نتیجه، به انحراف در سلسله علی پاسخ داد. البته هریک قیودی برای دقیق‌تر شدن ارتباط میان قصد و عمل بیان می‌کنند.

به نظر می‌رسد جان سرل نیز مسیری مشابه را پیموده است. او با معرفی قصد اولیه و قصد حین عمل و تبیین کارایی آن‌ها، به ارائه قیودی برای علت قصد اولیه برای عمل پرداخته است. قصد اولیه حالتی التفاتی است و شرایط ارضا آن است که عملی مطابق آن انجام شود. قصد اولیه وظیفه ارزیابی روند انجام عمل (در طول انجام آن) و نیز ارزیابی نتیجه (آیا عمل انجام شده مطابق قصد اولیه بود یا نه) را به عهده دارد. بنابراین در نگاه نخست، این سازوکار ارزیابانه قصد اولیه، می‌تواند راه‌حلی برای غلبه بر مشکل انحراف در سلسله علی باشد.

با این حال، به نظر می‌رسد هر حالت ذهنی را که علت عمل بدانیم و هر قیدی را به نحوه علت بیفزاییم، بازهم نمی‌توانیم سلسله علی را از انحراف مصون نگه داریم. حتی اگر عمل ما دقیقاً مطابق قصد اولیه ما باشد، بازهم ممکن است از مسیری انحرافی به آن رسیده باشیم. موردی را در نظر بگیرید که در آن، عامل با وجود پیروی از قصدی برای انجام عمل و دستیابی به نتیجه مطلوب، به سبب وجود اشتباهاتی در مسیر انجام عمل، صرفاً به طور اتفاقی به آن نتیجه دست یافته است. در چنین موردی، دستیابی به نتیجه مطلوب، عمدی به شمار نمی‌آید (Moya, 1990, p. 125).

بنابراین افزودن هرگونه قید یا شرط اضافی در تبیین رابطه علی بین میل و عمل، نمی‌تواند مشکل اصلی را برطرف کند؛ زیرا ماهیت باز سلسله علی امکان انحراف را

۱. البته تفاوت‌هایی میان رویکرد آن‌ها وجود دارد: چیزم، معتقد است که باید قصد را به علل عمل (میل و باور) اضافه کنیم؛ اما تالبرگ و پرند معتقدند که میل و باور، علل مستقیم عمل نیستند، بلکه این قصد است که علت مباشر عمل است. تالبرگ با ارائه قیودی برای قصد، سعی در آن دارد که به مثال‌های نقضی انحراف در سلسله علی پاسخ دهد (Thalberg, 1984, p. 257). پرند نیز برخی قیود، نظیر «پیروی از قصد» ارائه می‌کند (Brand, 1984, p. 18).

فراهم می‌کند. براین اساس، بر پایه مبانی سرل نیز نمی‌توان به چالش انحراف سلسله علی پاسخ داد؛ زیرا در بسیاری از موارد، انحراف در سلسله علی ناخواسته و خارج از کنترل عامل است.

۵-۶. چالش دسترسی معرفتی

این چالش ریشه در نقدهای فیلسوفانی همچون رایل و ویتگنشتاین بر «روانشناسی گرایي کلاسیک» دارد. پرسش اصلی این است: آیا می‌توان به حالات ذهنی خصوصی - مانند باور، میل و قصد که ماهیتی درونی و غیرقابل مشاهده دارند - دسترسی داشت و عمل انسانی را براساس آن‌ها تبیین کرد، یا باید تنها بر پایه نشانه‌های بیرونی، مانند رفتار و زبان، به وجود آن‌ها پی‌برد؟ این پرسش به‌طور مستقیم با تبیین عمل از منظر جان سرل مرتبط است؛ زیرا او معتقد است برای تبیین چرایی انجام یک عمل، باید به دلایل عامل - یعنی باورها و امیال واقعی او - مراجعه کرد؛ زیرا از نظر او، علل ذهنی واقعاً علت عمل‌اند.

این باور سرل، او را با چالشی جدی مواجه می‌سازد. از آنجا که حالات ذهنی خصوصی برای ناظر بیرونی قابل مشاهده نیستند و دسترسی به آن‌ها تنها از طریق زبان، رفتار و زمینه ممکن است، این پرسش مطرح می‌شود که آیا تبیین بر مبنای آنچه عامل اظهار کرده یا تحلیل گران از رفتار او استنتاج می‌کنند، واقعاً یک تبیین علی معتبر است یا تنها نوعی بازسازی تفسیری است؟

برای مثال، اگر شخصی بگوید «حامد به این دلیل به محمود رأی داد که محمود باهوش‌ترین نامزد بود»، چگونه می‌توان مطمئن بود که این باور واقعاً وجود داشته و دلیل واقعی عمل بوده است؟ این مسئله هنگامی پیچیده‌تر می‌شود که خود عامل دچار خطا یا خودفریبی باشد، یا دلایل اظهارشده با دلایل واقعی تفاوت داشته باشد، یا حتی عامل نتواند دلایل ذهنی خود را به‌درستی بیان کند، همچون مواردی که اعمال ناخودآگاه، عاداتی یا روان‌شناختی در کار باشند.

به تعبیر دیگر، از آنجا که جان سرل تبیین عقلانی عمل را به‌طور بنیادین متکی بر

تبیین علی می‌داند، ناگزیر است که به این واقعیت اعتراف کند که تبیین‌ها مستلزم ارجاع به وضعیت واقعی ذهنی عامل‌اند، نه صرفاً به دلایلی که او به زبان می‌آورد یا ناظران براساس رفتار و زمینه از او استخراج می‌کنند. این به معنای آن است که معرفت ما به دلایل ذهنی عامل همواره مشروط، ناقص و از منظر معرفت‌شناسی، «ناایمن» است؛ زیرا دسترسی مستقیم به آن حالات ذهنی امکان‌پذیر نیست و همواره از طریق واسطه‌های تفسیری به آن دست می‌یابیم.

بنابراین اگر قرار است عمل را براساس دلایل ذهنی واقعی عامل تبیین کنیم، اما دسترسی ما به این دلایل تنها از رهگذر نشانه‌های تفسیری - چه زبانی، چه رفتاری و چه بافتاری - میسر باشد، در واقع روشن نیست که آیا چنین تبیینی واقعاً عینی است، یا تنها نوعی بازسازی معناشناختی است که بیشتر به فهم شباهت دارد تا به تبیین علی؟ در نتیجه تا زمانی که چنین تبیینی از نظر معرفتی اعتبار مستقلی نیابد، ظاهراً قابل اعتبارسنجی نیست.

برخلاف رهیافت سرل، رویکرد ویتگنشتاینی تفسیر عقلانی اصلاً مدعی کشف علل ذهنی واقعی نیست. در این رویکرد، هدف تنها فهم عقلانی عمل در چارچوب قواعد زبانی و عقلانیت انسانی است؛ از این رو نیازی به دسترسی مستقیم به «حقیقت درونی» میل یا باور عامل نیست و اعتبار آن نیز وابسته به سازگاری با دیگر باورها و اهداف فرد است. بنابراین مسئله دسترسی معرفتی به علت ذهنی، در این رویکرد مطرح نمی‌شود و تبیین، معادل فهم‌پذیری عمل است، نه کشف علت درونی و ذهنی.

نتیجه‌گیری

سرل در مسئله تبیین عمل، با برجسته کردن دلایل مستقل از میل در قالب واقعیات نهادی و امور واقع، به جنبه اجتماعی عمل توجه کرده است. از سوی دیگر، برای تبیین عمل، به ساختار درونی حالات ذهنی عامل نیز توجه می‌کند. این توجه ریشه در مبانی فلسفه ذهن سرل دارد، به‌ویژه در تحلیل او از حالات التفاتی که در آن‌ها رابطه فاعل با محتوای ذهنی جهت‌دار و قصدی تحلیل می‌شود؛ از این رو سرل تلاش می‌کند تا

روایتی عینی از عمل ارائه دهد که مبتنی بر فرایندهای زیستی و ذهنی است؛ درحالی که ویتگنشتاینی‌ها تنها بر اهمیت ابعاد زمینه‌ای، اجتماعی و زبانی عمل تأکید می‌کنند. ازاین‌رو تحلیل سرل، شباهت‌های زیادی با رویکرد دیویدسن پیدا می‌کند. بااین‌حال، سرل برخلاف دیویدسن دلایل را حقایقی اثربخش معرفی می‌کند که به‌لحاظ ماهوی از علل متمایزند و نیز باوجود علیت میان عمل و دلیل، رابطه ضروری میان آن‌ها برقرار نیست. در نهایت، باید توجه داشت که به نظر سرل، رهیافت «میل-باور» دیویدسن، با نادیده گرفتن نقش محرک‌های بیرونی و آینده‌نگری، گاه به نتایجی غیرواقع‌گرایانه یا حتی ناسازگار با عقل سلیم می‌انجامد؛ برای نمونه، این رهیافت، رفتارهای پرخطری که برآمده از امیال آنی هستند، قابل تبیین عقلانی می‌داند.

فهرست منابع

- ارسطو. (۱۳۶۲). طبیعیات (مترجم: مهدی فرشاد). تهران: انتشارات امیر کبیر.
- ذاکری، مهدی. (۱۳۹۴). درآمدی به فلسفه عمل. تهران: نشر سمت.
- سرل، جان. (۱۳۸۲). ذهن، مغز، علم (مترجم: امیر دیوانی). قم: بوستان کتاب.
- سرل، جان. (۱۳۹۸). عقلانیت در کنش (مترجم: حسن حشمتی). تهران: طرح نو.
- عبداللهی، مهدی. (۱۴۰۲). نظریه کلاسیک تبیین علی، زیر تیغ جان سرل. پژوهش‌های فلسفی، ۱۷(۴۴)، صص ۵۹۷-۶۱۷. <https://doi.org/10.22034/jpiut.2023.57069.3560>
- Audi, R. (2015). *Reasons, rights, and values*. United Kingdom, Cambridge: Cambridge University Press.
- Brand, M. (1984). *Intending and Acting: Toward a Naturalized Action Theory*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Dancy, J., & Sandis, C. (Eds.). (2015). *Philosophy of Action; An Anthology, first published*. Oxford: Wiley Blackwell.
- Dancy, J. (2004). Two Ways of Explaining Actions (J. Hyman & H. Stward, Eds.). In *Agency and Action* (pp. 25-43). Cambridge: Cambridge University Press.
- Davidson, D. (1978). Intending (Y. Yovel & D. Reidel Eds.). In *Philosophy of History and Action* (pp. 41-60). Jerusalem: The Magnes Press, The Hebrew University.
- Davidson, D. (1980). *Essays on actions and events*. Berkeley: University of California Press.
- Davidson, D. (1985). Replies to Essays (B. Vermazen & M. Hinitikka, Eds.). In *Essays on Davidson: Actions and Events* (pp. 195-229, 242-52). Oxford: Clarendon Press.
- Davidson, D. (2005). *Truth, Language, and History*. Oxford, New York: Oxford University Press.

- Foley, R. (1998). *Justification* (E. Craig, Ed.). In *Routledge Encyclopedia of Philosophy* (vol. 5, pp.157-165). London: Routledge.
- Hempel, C. (1965). *Aspect Of Scientific Explanation*. New York: Free press.
- Hempel, C. (2001). *The Philosophy of Carl G. Hempel: Studies in Science, Explanation, and Rationality* (J. H. Fetzer, Ed.). Oxford, New York: Oxford University Press.
- Kogler, S. (2000). *Empathy and Agency, The Problem of Understanding in the Human Sciences*. New York: Westview Press.
- Moya, C. J. (1990). *The Philosophy of Action, An Introduction*. Oxford: Polity Press.
- Paul, S. K. (2021). *Philosophy of Action*. New York: Routledge Contemporary Introductions to Philosophy.
- Smith, M. (1998). Reasons and Actions. In *Routledge Encyclopedia of philosophy*. London: Routledg.
- Taylor, C. (1964). *The Explanation of Behavior*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Thalberg, I. (1984). Do Our Intentions, Cause Our Intentional Actions? *American Philosophical Quarterly*, 21(3), pp. 249-260.
- Williams, B. (1981). Internal and External Reasons. In *Moral Luck* (pp. 101-113). Cambridge: Cambridge University Press.

